

DE CURANDO MORBO

GALLICO.

CAP. IX.

Lues ista gallica non unico modo infestare cœpit inter initia miseros homines, sed varijs atque varijs; ac proinde non ita facilis fuit ejus curationis inventio: novitate ergo mali, tum medici, tum chirurgi commoti, videntesque passim hanc luem cum nullo non morbo conjunctam, grassari per populum, maximè insudarunt ad inquirendam methodum, qua posset tam pertinax morbus propulsari integrè. Itaque cum expendissent diligenter admodum morbum hunc gallicum, speciem afferre scabiei omnis generis, nonnunquam cum impetigine, aut vitiligine, alopecia, achoribus, verrucis utrislibet: nonnunquam verò cum tumoribus pituitosis, aut melancholicis, aut ulceribus corrodentibus, atque sordidis, crancrosisque, pariter atque serpentibus, unà cum ossium corruptione: nonnunquam item cum doloris omni specie, cum febribus ethicis, & pluribus aliis morborum differentiis esse comitatum invenerunt tandem varias curandi rationes, adeò ut nemo sit hoc morbo affectus, qui non facillimè ac tuto ab eo

150 DE CURAN. VULNER.

liberari queat, si suffumigia, unguentaque excipere volueris, quæ non sine multo sudore admoventur. Verum quia pauperes nequeunt præ inopia maximis sumptibus sufficere, visum est mihi operæpretium, ex duabus curandi methodis, quas semper sum expertus, optimas, quibusque curatu difficillimos ægros, vel in marasmo constitutos, ad salutis portum perduxi plurimos, eam quæ per unguenta fit, primùm scribere. Præparato igitur corpore per tres aut quatuor dies, syrupo sequenti qui ad hunc modum scribit.

Rx. Syrup sumiterræ & mellis rosati ana ℥ j.

aquæ sumiterræ ℥ iij.

deinde purgabuntur his pillulis quæ de hermodactylis dicuntur, & arthretice, aut si mavis, purgentur cum catapotijs aggregativis, aut aureis, aut de nitro secundum Alexandrum, aut de fumo terræ, aut de agarico, pro laborantis, & morbi conditione. quod si illis magis placuerit potio cathartica, propinet catholicon, aut electuarium Indum, aut hamec confectio, aut dia sena, unà cum agarici trochiscato, aut similibus. Interea temporis comedat laborans semel singulis diebus vervecinas carnes, aut gallinam assam; vesperi uvas passas.

Pur-

Purgato semel corpore, accipiat sequen-
tis decocti summo mane ℥ ij. & toti-
dem hora secunda post meridiem: hye-
me verò, quarta hora post cœnam. fit
autem decoctum hoc modo.

℞. Polipodii quercini ℥ b.
folliculorum senæ ℥ j.
thymi & epithimi ana pug.

fiat decoctio secundum artem in librīs
aquæ novem usque ad consumptionem
tertiæ partis: in cuius colatura misce
sacchari rubri ℥ viij.
mellis communis ℥ j.

& fiat apozema. Hujus medicamenti po-
tione expurgabitur æger citra ullum la-
borem, ac cum proba humorum coctio-
ne: qua peracta decoctione, capiet cata-
potia duo pro arbitrio medici nocte in-
tempesta. Tertio deinceps die unguendum
est corpus, noctu post cœnam unguen-
to sequenti, quod inter alia primas
mihi habere videtur.

℞. Axungie porcine ℥ viij.

butyri ℥ j.

olei laurini chamæmeli, anethi, dialtheæ
ana ℥ ss.

argenti vivi extincti ℥ iij.

fiat unguentum; ungantur juncturæ pro-
pria si fieri potest manu ipsius laboran-
tis, nam hoc est egregium, ac primum
pedes, malleoli & plantæ, genua, popli-
tes,

tes, inguina, lumbi; deinde verò axillæ, humeri, cubitus & manus ipsæ, apostemataquæ omnia, dummodo non teneant caput. Infricandum est autem unguentum, adeo ut penitus imbibatur, maneatque laborans in lecto quietus, ac mediocriter coopertus, ita ut inter edendum unicum manum exercere permittatur. Altera autem die, ac deinceps sequentibus repetatur inunctio, qua dictum est ratione, donec os, gingivæque intumescant; quod interdum duobus diebus interdum verò tribus, aut quatuor usuenire solet. quamprimum igitur apparuerit oris nocumentum, & gingivarum tumefactio, cessandum est ab inunctione, & non antea.

Cæterum quo tempore ungitur corpus, edat æger vervecis carnem, aut gallinam, aut hœdum elixum, aut assum, meridie, ac vesperi: bibatque vinum dilutum, ac album: absoluta verò inunctione, abstineat à carnibus, ac aliis: prandeat solum jus cicerum cum mica una, aut altera panis; cœnet amygdalatum, bibens decoctum anisi, ac glycyrrhizæ: nec liceat illi vinum accipere per mensem proximum, donec sanitati sit restitutus, quantum ad os attinet: postea verò quàm sanatum fuerit os, poterit comedere semel in die castrati arietis car-

carne
tuor
robor
victu
per c
niam
justo
quam
retur.

N
hæc ca
tum n
non su
tum e
compe
liqueri
langu
Quia
seorsu
ihodo
in pub
hunc n
adver
essenti
tracta
an in
cens;
memb
sa cor

carnem aut gallinam, præstolatus quatuor plus aut minus dies ampliore corroborationem: debet enim ægrotus hac victus ratione perseverare, interea dum per os expuitur paulatim pituita, quoniam contraria ratione servata, ac plus justo comedenti ægroto; vacuatio illa, quam exoptamus vehementer, præpediretur.

ANNOTATIO.

Non decreveram quicquam adnotare in hæc capita: tum quia nemo est qui medici tantum nomen gerat, cui tota hæc curandi ratio non sit explorata; frequentique usu periclitata: tum etiam quia ita multos singula adnotasse comperio, ut sequentibus nihil dicendum reliquerint, præsertim indies, magis ac magis languescente morbo, & fere jam senescente. Quia tamen unctiones, suffitus & guajacum seorsum proponit auctor, brevibus, qua methodo quæque sint admovenda, exhibendave, in publicam causam scribam. Qui igitur rectè hunc morbum curare velit, ad hæc in primis advertat necesse est, (nam causas, effecta, essentiam ab alijs, qui ex professo hanc rem tractarunt, petere licet,) primum quidem an inveterata sit ægrotudo, num verò recens; & quousque processerit, & ad quæ membra: si nervosa jam occupavit, si ossa corrupta; tum si benignior sit, an fera.

& si multæ sit materiæ, an pauca, & an tenacis, ac tractabilis magis; tota ne introrsum sit, an extrorsum; & si ulcera multa sint, an plus dolorum, quàm pustularum, vel contra, similiter & gummositarum: & ut uno verbo dicam, omnes differentiæ hujus morbi ante oculos habendæ sunt. his ergo perspectis, scito eam labem, quæ jam ossibus insedit, extra spem esse, nisi fortè ea ossa uri possint, quare aut curationem repudiant, aut malum rediturum pronunciant.

Præparato igitur corpore] Quia permixta sunt omnia, tum seminaria, tum materia, propter lentorem: an amplius simul sunt pustulæ, & gummositates videndum est. Si quod unum ingenium & remedium est, quod omnia exequatur & omnibus valeat: & an plura requirantur; & quæ ea sint: nam sunt qui tentarunt per purgationes solas omnia absolvere: alij per inunctiones, alij per suffitus, alij per ea quæ in sudorem convertant materiam, alij per ea quæ in sudorem convertant materiam, alij per ea, quæ obsistunt contagioni: alij verò modò uno, modò alio auxilio, ad diversa utuntur: noster auctor rectè proponit digerendam, præparandamque materiam esse, quæ mox educenda est: oportet autem calida esse & attenuativa, & ut dicunt, incisoria.

Purgato semel corpore] Facta prima evacuatione rectè facere mihi videntur, quæ
 rursus

versus concoquant & purgent; vidimus enim qui factis exactè purgationibus, probè fuerint sanati: sunt qui secundos syrupos etiam solutivos faciant; addendo illis aut senam aut agaricum, aut hermodactylum, eum scilicet, quem nobis exhibent officinæ.

Tertio deinceps die] Suaderem ego omnia tentare prius quam ad hæc acerba venire; etenim fastidio plena est curatio hæc & periculo; quis enim non formidet argenti vivi vim, penetrationem, & repercutiendi facultatem? nam dum crura, brachia unguis, materiam intrò pellis; & contra Galeni methodum, ex ignobili ad princeps viscus detrudis experimento tamen comprobatum est, extremo hoc beneficio multos deploratos convaluisse: atqui ne præter rationem esse videatur tale experimentum, ita iudico, medicamenta hæc iis constare, quæ seminaria exurunt, & totam materiam exsiccant, & abstergunt, & liquant, & in sudorem vertunt; ut hanc compositionem ponderanti manifestum fiet.

Quàm primum igitur apparuerit] Non est compescenda hæc saliva, verùm permittenda est, & os vino abluendum est; aut aluminis decocta. tanta subinde oris est exulceratio, ut nec mandere, imò nec bibere primis diebus possint ægri: dentes labefactantur, sætet anhelitus, ac multos tremulos obiisse compertum; aliis post inunctiones re-

diisse. dicam quod Parisiis vidi: Adolescens quidam fuste percussus ad tempora, convulsus periit tertio die; aperto capite inventum est os cariosum; cui hydroargyrii portio inventa est. observandum itaque est, ne caput inungas, neve magna hujus sit medicamenti pars: verum aliis magis, minusve addatur.

DE RATIO CURANDI per suffitus.

CAP. X.

IN primis paretur cathedra in medio perforata, instar pelvis, in qua exonerari solet alvus; paretur etiam papilio ex linteaminibus distentis, arcu rotundo, ex vimine, aut alia materia structo; ita ut totum receptaculum, in quo collocandus est æger, trium palmorum sit capax: cooperiatur de super papilio aliis lodicibus ita aptè, ut fumus exire nequaquam permittatur ulla ex parte: in quo loco ubi sederit ægrotus, statuatur in vase aliquo prunæ ardentes subter cathedram, in quas injici debet trochiscus unus ex novem quos paravimus, singulis vicibus. ac postquam per horam exuda-verit, cavendum est strenuè quo minus frigeat: quinimò involutus linteaminibus & lodicibus, quibus in papilione regebatur, transferatur in lectum, in quo
totam